

תכנית להעצמה ולמינוף של קהילת יוצאי בוכרה

13/01/14 – 12/03/14

המשך

מוגש למשרד הקליטה

אגף בכיר לקליטה בקהילה

14/07/13

המשך תכנית להעצמה ולמינוף של קהילת עולי בוכרה מיזם משותף למשרד לקליטת העלייה ולעמותת 'שתילים'.

רקע

יהודי בוכרה מגיעים מהארצות אוזבקיסטאן - בירתה טשקנט, ועריה הנוספות בוכרה, קוקנד, סמרקנד, שחריסבז ומרג'ן. מדינה שניה היא טגיקיסטאן ובירתה דושנבה. מעטים מבני העדה עלו גם מתורכמיסטאן וקזחסטאן.

ליהודי בוכרה יש על פי המסורת שורשים שמתחילים מתקופת מלכות פרס, וממשיכה עד ימינו. כיום העדה מונה כ-250,000 איש המפוזרים בעיקר בערים במרכז הארץ-דרום תל אביב - יפו, רמלה, ירושלים, אור-יהודה, קריית מלאכי, שדרות, אשדוד, לוד, נתניה בת-ים וריכוזים נמוכים יותר בשאר חלקי הארץ.

קשיי הקליטה ניכרים עד היום בעדה, מבחינה חברתית, השכלה ותעסוקה, העדה נשארה הרחק מאחורי החברה הישראלית. קשיים אלו הובילו לפיגור מתמשך גם אצל בני הנוער של העדה וכן על ההתפתחות וההשתלבות של שאר העדה בחברה הכללית.

מצב זה הביא את משרד הקליטה להקים עם "עמותת שתילים" מיזם משותף להפעלת תוכנית רב שנתית בקרב הקהילה הבוכרית. על ביצוע המיזם אחראית עמותת "שתילים" שמפעילה תכניות חינוכיות בלתי פורמאליות שונות. עמותת שתילים רואה אתגר ושליחות בלקיחת חלק בתוכנית זאת ובתכנון מהלכי התוכנית בשילוב נציגי הקהילה.

תקופת ההתקשרות המוצעת כעת הינה לארבעה חודשים החל מ-13 בספטמבר 2013 ועד ל-12 בינואר 2014. ע"מ להפיק את המקסימום האפשרי, התכנית בנויה על הבנה שהינה רב שנתית והמשכיותה תוחלט במהלך תקופה זו ע"פ מדיניות משרד הקליטה ובכפוף לתקציב.

הנחות עבודה

1. קידומם של הצעירים, ומיצוי יכולותיהם במערכת החינוך הם תנאים לקידומה של הקהילה הבוכרית כולה.
2. קידומם של הצעירים והמשפחות במסלולים השונים ייעשה תוך שמירה על לכידות הקהילה כולה.
3. התוכנית תפעל מתוך התייחסות לערכי הקהילה ודפוסי המסורת הנהוגים בה.
4. יישומן של התוכניות השונות יתבסס על שילוב והסתייעות בדמויות מובילות דעת קהל מבני הקהילה (נשים וגברים כאחד). אלה יהיו גם מודל חיקוי והזדהות חיובי לבני הנוער בקהילה.

מטרות:

1. תגבור לימודי במקצועות הליבה ובהוראת מקצועות היהדות לתלמידי בתי הספר היסודי וחטיבות הביניים.
2. תגבור לימודי במקצועות היהדות (דגש על לימודי גמרא ותושב"ע) לקראת בחינות הבגרות¹.
3. פיתוח מנהיגות ומעורבות קהילתית בקרב מובילי דעת הקהל בעדה (נשים וגברים כאחד).
4. פיתוח זיקה למורשת התרבותית של בני הקהילה הבוכרית.

¹ מקצועות אלה מהווים חסם מרכזי לזכאות לתעודת בגרות בזרם החינוך הממלכתי-דתי לפי נתוני משרד החינוך. רוב בני הקהילה מרוכזים בסקטור חינוכי זה.

מיקום התכנית

התכנית תפעל בערים בהם יש ריכוז גבוה של בני הקהילה, תינתן עדיפות לפעילות מקיפה במקום בו יש בתי ספר עם אחוזים גבוהים של תלמידים מבני הקהילה.

הערים נבחרו מתוך הרשימה המפורטת להלן לפי התבחינים המוצגים בהמשך, במשותף ע"י המשרד לקליטת העלייה ועמותת שתילים.

- אור יהודה
- אשדוד
- באר שבע
- דימונה
- חולון
- ירושלים
- נתניה
- קרית גת
- קרית מלאכי
- רמלה
- תל אביב

המיזם בשלשה תחומים בתקופה:

1. מרכזים לפעילות קהילתית:

בערים בהם יש ריכוז גבוה של בני הקהילה, יוקם מרכז תרבותי חוויתי להורים, ילדים ובני נוער. סה"כ שישה מרכזים ביישובים שנבחרו במשותף ע"י משרד הקליטה ועמותת שתילים מתוך רשימת הערים לעיל.

א. הורים וילדים:

במרכז יופעלו תכניות לנוער ולמבוגרים מתוך מטרה להרחיב את חלון ההזדמנויות של בני הקהילה הצעירים בהיבטי: השכלה, זהות, שייכות והשתלבות חברתית. בנוסף יערוך המרכז אירועים מרכזיים סביב חגי ישראל היהודיים והלאומיים וידאג לפעילות חברתית סביב מעגל השנה היהודי.

המרכז יפעל כשבע שעות שבועיות שירוכזו בשלושה ימי פעילות שבועיות לפחות.

בכל מרכז יבחר רכז מקומי, מבני הקהילה, שיש לו היכרות מעמיקה עם התושבים והצרכים הייחודיים של הקהילה המקומית. הרכז יבחר במשותף ע"י נציגי המשרד ועמותת שתילים.

תפקידי הרכז:

1. מיפוי התלמידים מבני הקהילה הבוכרית, וידיעה מדויקת של מצבם הלימודי, חברתי והמשפחתי.
2. הפעלת המרכז, בחירת צוות המורים, אחריות לתפעול הפיזי של המרכז.
3. הפעלת תוכניות חברתיות-חינוכיות בחופשות.
4. תכלול הפעילויות ותאום מרבי עם גורמי חינוך וגורמים רלוונטיים נוספים.

ב. תגבור לימודי:

במרכז לפעילות קהילתית יופעלו קבוצות של תגבור לימודי לפחות שלוש פעמים בשבוע לאחר שעות הלימודים. זאת באמצעות מורי עזר מוסמכים להוראה במקצועות בהם הם מלמדים או לחילופין סטודנטים בשנה אחרונה לסיום התואר הראשון שלהם או תלמידי תואר שני במקצועות הנלמדים.

בכל מרכז יהיו כ- 35 תלמידים ולא פחות מ-25 תלמידים שיחולקו לקבוצות קטנות בהתאם לגילם ולתחום הדעת בו יקבלו שיעורי עזר. בכל קבוצה יהיו מקסימום 13 תלמידים. סה"כ 245 תלמידים בתכנית בכל שבעת המרכזים.

תכנית התגבור תפעל בקרב שתי קבוצות גיל:

1. תלמידי כיתות ה-ו

2. תלמידי כיתות ז-יב

הפעילות תתקיים בשני תחומים עיקריים:

1. העשרה בתחומי ידע כלליים – עזרה בשיעורי בית, חוגי העשרה בשח-מט, מדעים וכדו'

2. תגבור ותמיכה בלימודים במקצועות הליבה במקצועות קודש

כיתות ה-ו: שכבת גיל זו תקבל סיוע ממורה מוסמך במקצועות הליבה או מסטודנט שנה ג' ואילך במקצוע אותו הוא מלמד. מורה זה יסייע לתלמיד בהכנת שיעורי בית, למידה למבחנים, ובהעשרת הידע הכללי שלו.

כיתות ז-יב: שכבת גיל זו תקבל סיוע ממורה מוסמך ובעל תעודת הוראה לקבוצות גיל אלה במקצוע אותו הוא מעביר. בנוסף מורה זה יהיה בעל 3 שנות ניסיון בהעברת שיעורי עזר ובהוראה בכיתה. מורה זה, יסייע לתלמידים בהכנת שיעורי הבית ומטלות אחרות בתחום הלימודי כמו: הכנת עבודות, לימוד למבחנים ובהעשרת הידע הכללי שלו.

בכל מועדונית יהיו לפחות 6 ש"ש של מורה ובנוסף לפחות 9 ש"ש של רכז, ע"מ להפוך את המועדונית למקום אטרקטיבי לתלמידים יחולקו להם בשעות הפעילות כיבוד וממתקים. חל איסור לשלם מלגות, פרסים וכד' מכספי המשרד.

הפעילות תתקיים במשך ארבעת החודשים בהיקף של 7 ש"ש.

2. העצמת ערכים של לאום ומורשת ועזרה במקצועות קודש לקראת בחינות

הבגרות

הקהילה הבוכרית מתאפיינת בשמירת מסורת היהדות. אמנם, חלק ניכר מהמשפחות אינו מקפיד על אורח חיים דתי. עם זאת, רוב בני הקהילה שולחים את ילדיהם לבתי הספר המשתייכים לחינוך הממלכתי-דתי. מחמת קשיי הקליטה, גם בדור השני, בצד והפערים הבין דוריים, ניכרת שחיקה בערכי הקהילה. בנוסף לכך רמת הידע במקצועות הקודש הנלמדים בבתי הספר הנ"ל גבוהה בהרבה מהיכולת הטבעית של ההורים במשפחות דתיות להעניק סיוע לילדיהם בשיעורי הבית ובהכנה לבחינות. התכנית תעניק סיוע באמצעות חונכים לחיזוק

במקצועות הקודש עליהם נבחנים התלמידים לבגרות, כגון גמרא ומחשבת ישראל (בנים) תושב"ע, תורת חיים (בנות)

מדובר בתכנית ל-32 כיתות אינטגרטיביות (יוצאי בוכרה ואחרים), הן לבנים, הן לבנות בכיתות ז'-יב'. יודגש כי התוכנית תופעל רק בבתי ספר בהם שיעור בני הקהילה עומד על ממוצע של 20% לפחות ובנוסף יש בהן 10-15% עולים ובני עולים מקהילות אחרות.

התכנית תופעל במפגשים שבועיים, כל תלמיד יקבל מפגש בן שעה אחת לפחות.

התכנית תפעל בשתי קבוצות גיל:

1. ז'-ט' - בית מדרש לבנות ולבנים לעיסוק בסוגיות ערכיות בתרבות היהודית, בית המדרש יפעל במתכונת של חברותות או בקבוצות קטנות של כשישה תלמידים בקבוצה. התכנית תפעל בבתי ספר לבנים, בבתי ספר לבנות וגם בבתי ספר מעורבים לבנים ולבנות. תחומי התוכן יקבעו בהתאם לצרכים. כך, למשל, בתי ספר שבהם רמת האלימות גבוהה ילמדו סוגיות בנושא סובלנות וכבוד הדדי בניחוח יהודי.
2. י'-י"ב - תגבור לימודי במקצועות הקודש - התלמידים יקבלו סיוע לימודי לעזרה בבגרויות במקצועות הייחודיים הנ"ל ע"י חונכים צריך לפרט שנות ניסיון וזיקה מקצועית שהוכשרו לכך וע"י מורי עזר כנ"ל מטעם עמותת שתילים. הלימוד יתבצע בקבוצות קטנות בתוך בית הספר.

3. רכזים קהילתיים בעדה

יבחרו 13 רכזים קהילתיים שתפקידם הינו להוות כתובת לטיפול בבעיות בקהילה וכן הפעלת המרכז הקהילתי והפיכתו למרכז חי ותוסס.

הרכז הקהילתי יהווה כתובת לפניות עליו להיות בעל דמות מכובדת בקרב הקהילה ומקובל בחברה. יצוין שבני העדה אינם פתוחים לקבלת יעוץ והכוונה ולשיתוף בבעיות המתעוררות בחייהם לאנשים שאינם מקובלים בקהילה.

המקום המרכזי בחייהם החברתיים דתיים ושאינם, הינו בית הכנסת הקהילתי, שם הם עורכים את מפגשיהם, בריתות, אירוסין, ימי הולדת ואזכרות של יקיריהם, וכן חוגגים את החגים.

פעילות הרכזים הקהילתיים בחלקה מתבצעת במרכזים הקהילתיים וחלקה במפגשים ובסדנאות בבתי המשפחות.

כל פעילות הרכז הקהילתי בקהילה יבוצעו במקומות ציבוריים, דבר המאפשר פיקוח ובקרה של המשרד, הפעילויות יבוצעו בקבוצות בלבד.

פעילות הרכז הקהילתי :

- פעילות חברתית ולימודית לגברים ונשים
- פעילות חברתית ולימודית עם נוער – במסגרת חיבו"ק
- הכנת נוער לבר מצווה
- הרצאות בנושא זוגיות וחינוך ילדים וכן בנושאים הנצרכים בקהילה
- מסיבות וגיבוש קהילתי סביב חגי ישראל ואירועים מיוחדים בלוח השנה
- ימי טיול ברחבי הארץ לגיבוש קהילתי

חיבו"ק - הרכז הקהילתי יבנה תוכנית התנדבות קהילתית (כ-2 יחידות התנדבות לתקופה) בה יאתר הרכז את הצרכים היחודיים לקהילתו אליהם ניתן לרתום את בני הנוער מבתי הספר באיזור לפעילות התנדבותית הכוללת תיעוד מסורת הקהילה- סיוד בתי קשישים – אריזת מזון לנזקקים וכד' וכן תיעוד ושימור מסורת ותרבות בעדה.

את פעולות הכנת התלמידים וגיוסם בבית הספר וכן הדרכה והפקת תכנים יעשו על ידי צוות התכנים של עמותת שתילים בשיתוף עם הרכז הקהילתי.

עקרונות התוכנית:

- ✓ בכל קהילה יתקיימו שני מפגשי התנדבות בתקופה.
- ✓ בכל מפגש ישתתפו כ-15 בני נוער שיבצעו תכנית התנדבותית סביב ערכי הקהילה.
- ✓ בכל מפגש ילמד הרכז הקהילתי מערך שיעור שמלמד את ההיסטוריה של הקהילה.
- ✓ מערכי השיעור יכתבו על ידי צוות התוכן של העמותה ובשיתוף חוקרים מבני הקהילה.
- ✓ בכל מפגש ייפגשו בני הנוער עם דמויות מובילות מהקהילה.
- ✓ התכנית תערך ב-13 קהילות וישתתפו בה כ-900 בני נוער מהקהילה.

פרוט עלויות שנתי לתוכנית:

ציוד מתכלה, כיבוד, נסיעות, פרסום והדפסות.
שני מפגשים ל-13 קהילות בעלות של כ-1,200 ₪ למפגש, סה"כ 31,200 ₪ לתקופה.

הגדרת תפקיד הרכז

1. פעילות שבועית בימים א-ה לכ3 שעות ביום ס"ה 15 ש"ש (יוגש דוח חודשי על ביצוע הפעילות הכולל: שעות הפעילות, מקום הפעילות ומהותה).
2. הרכז הקהילתי יציג תוכנית עבודה מפורטת, שתאושר מראש ע"י הנהלת התוכנית, בתוכנית העבודה יוצגו זמני הפעילות הקבועים במהלך השבוע ומיקומם לצורך ביקורת וכן תכנון שנתי של פעילויות סביב חגי השנה ומערך ההתנדבות. לפי נתוני התוכנית ובכפוף לאישור מנהלי התוכנית יקבל הרכז תקציב לסל פעילות חודשי כמפורט.
3. בפעילות חודשית משתתפים כ 20 מבני העדה, מבוגרים ונוער.
4. תקציב סל פעילות חודשי לרכז קהילתי:

חודשי בש"ח	סעיף
250.00 ₪	הסעות מאורגנות לפעילויות*
180.00 ₪	ציוד מתכלה לפעילות
110.00 ₪	כיבוד למסיבות קהילתיות
540.00 ₪	סה"כ

תשלום לחברות ההסעה*

הרכז הקהילתי יקבל משכורת חודשית עבור פעילותו בקהילה ובנוסף תקציב פעילות שיקבע על פי תכנית עבודה שנתית מפורטת לפי סל הפעילויות המוצע לעיל.

צוות:

1. המיזם ימנה דמות מובילת דעת קהל מבני הקהילה שתפקידה יהיה לנווט ולסנכרן את הפעילות בין השטח לצוותי ההפעלה.
2. התכנית תבוצע בידי צוות הפעילות של העמותה.
3. במרכזים ימונה רכז שטח בעל היכרות מעמיקה עם בני הקהילה. (כנ"ל).

ממלאי תפקידים – תחומי אחריות וכישורים נדרשים:

מנהל תכנית – בעל נסיון בניהול תכניות חינוכיות בסדר גודל ארצי. אחראי על פיתוח חזון התכנית והטמעתה לאנשי הביצוע בשטח. אחראי לקשר עם הדרג הבכיר במשרד הקליטה ועמותת שתילים.

פרויקטור ארצי – בעל נסיון בהפעלת פרויקטים, אחראי על הפעלת הפרויקט ברמת השטח, פעילות מול הרכזים האזוריים, הרשות המקומית וגורמי הקהילה השונים. אחראי על הפעילות הבין יישובית ופעילות בקהילה.

רכזי שטח/ניהול - אחראי על בחירת המדריכים ותיווך הכשרתם. מתאם בין החניכים, החונכים והמדריכים. הרכז יהיה אחראי על מחוז אחד ועבודתו מצריכה ניידות. בעל יכולת הצבת יעד וקיום תהליכי בקרה. בעל יכולת לפתרון קונפליקטים, בעיות ואתגרים העולים מן השטח תוך כדי עבודה, בעל מבט רחב ומתכלל של הפעילות ומסוגלות לשקף לדרגים שמעליו את הבעיות והאתגרים המעודכנים. בעל השכלה אקדמאית וניסיון בריכוז או בניהול פרויקטים.

מדריך חברתי: מדריך מוסמך בעל כישורי הדרכה, הפעלה חברתית וגיבוש בני נוער. עליו להיות מסוגל ליצור אווירה סביבתית תומכת.

מורה למקצועות ליבה : בעל הסמכה להוראה בתחום הידע, סטודנט בשנתו השלישית לסיום התואר או תלמיד תואר שני

מורה לגמרא או לתושב"ע: בעל ידע תורני רחב, בוגר לפחות 5 שנות לימודי יהדות אינטנסיביים.

תקציב מפורט

תקציב 12/03/14 - 13/01/14

פרויקט	כמות	יחידות	עלות יח' חודשים	סה"כ	משרד הקליטה	עמותת שתילים
מרכזים לפעילות קהילתית	6	מרכזים * 25-30 תלמידים	14,000 ₪	168,000 ₪	83,160	84,840 ₪
פעילות לזהות יהודית-ישראלית בבתי הספר (ז-ט) ותגבור לימודי במקצועות הקודש בתוך בתי הספר (י-יב)	32	בין 12-15 שעות חודשיות. בחלוקה של הכיתה לשלוש קבוצות.	2,193 ₪	140,352 ₪	69,474	70,878 ₪
רכזים קהילתיים מובילי דעת קהל בעדה	13	שכר רכזים קהילתיים	3,000 ₪	78,000 ₪	38,610	39,390 ₪
רכזים קהילתיים מובילי דעת קהל בעדה	13	סל פעילות לרכז	540 ₪	14,040 ₪	6,950	7,090 ₪
חיבוי"ק - חיבור קהילתי, התנדבות בקהילה	1	מערכי תוכן, ציוד מתכלה, הדפסות, כיבוד, נסיעות ופרסום	6,000 ₪	11,200 ₪	5,544	5,656 ₪
דמות משמעותית מובילת דעת קהל (50% מישרה) + נסיעות		עלות שכר נסיעות	1,000 ₪	2,000 ₪	990	1,010 ₪
רכזי תוכן לסייע הלימודי במועדוניות (100% מישרה)		עלות שכר	12,000 ₪	24,000 ₪	11,880	12,120 ₪
תקורה (מנהלה, משרדיות ותקשורת)		נסיעות	5,000 ₪	10,000 ₪	4,950	5,050 ₪
			10,500 ₪	21,000 ₪	10,395	10,605 ₪
				24,030 ₪	11,895	12,135 ₪
				504,622 ₪	249,788	254,834 ₪

על החתום

יהודה פולישוק

יו"ר